

**MINISTÈRE
DE L'ÉDUCATION
NATIONALE,
DE LA JEUNESSE
ET DES SPORTS**

*Liberté
Égalité
Fraternité*

Concours externe du Capes et Cafep-Capes

Section langues vivantes étrangères : hébreu

Exemple de sujet pour l'épreuve écrite disciplinaire appliquée

À compter de la session 2022, les épreuves du concours externe du Capes et du Cafep-Capes sont modifiées. [L'arrêté du 25 janvier 2021](#), publié au journal officiel du 29 janvier 2021, fixe les modalités d'organisation du concours et décrit le nouveau schéma des épreuves.

L'épreuve est intégralement rédigée en langue française.

Durée : 6 heures

Cycle terminal

Axe 2 : Espace privé et espace public

Composition du dossier*

Documents (textes et vidéos)

- Document N° 1 : Script de vidéo - פסק דין אליס מילר
Document N° 2 : Article de presse - עדותה של הלוחמת
Document N° 3 : Extrait de roman - מלכת היופי של ירושלים
Document N° 4 : Script de vidéo - חמש נשים מסיימות קורס טיס
Document N° 5 : Article de presse - תת-אלוף קהלני על נשים בשריון: "תפקיד האישה להביא ילדים"
Document N° 6 : Article de presse - "אין הבדל בין המסלול שעברתי לזה שעברו הגברים"

Documents iconographiques

- Document iconographique N° 1 : 1955, רינה לוינסון, אחת משלוש הטייסות הראשונות בצה"ל,
Document iconographique N° 2 : 1948, כרזה לגיוס נשים,
Document iconographique N° 3 : 2020, מחזור יוני, בוגרות קורס הטיס,
Document iconographique N° 4 : 2017, לוחמות בצה"ל,

Documents annexes

- Document annexe n° 1 : מתוך הכרזת העצמאות של מדינת ישראל (14 במאי 1948)
Document annexe N° 2 : נקודות ציון בשירות נשים בצה"ל
Document annexe N° 3 : בג"ץ – בית המשפט הגבוה לצדק
Document annexe N° 4 : 1995 – בג"ץ אליס מילר

**L'ordre dans lequel se présentent les documents est aléatoire*

A) Parmi les documents du corpus, vous en retiendrez tous ou une partie.

Vous proposerez une analyse critique des documents sélectionnés, puis vous les mettrez en relation en précisant comment ils s'inscrivent dans l'axe « **Espace privé et espace public** » du cycle terminal.

B) Les documents du corpus (textes et vidéos) sélectionnés serviront à l'élaboration d'une séquence pédagogique prévue pour un nombre de séances raisonnable et adapté au niveau d'une classe de **Terminale LVB**. Les documents iconographiques que vous aurez sélectionnés serviront uniquement pour illustrer la séquence. Les documents annexes sont

destinés à faciliter la mise en perspective de la thématique envisagée. Ils ne font pas partie du corpus analysé.

C) Analyse des faits de langue :

Vous identifierez les faits de langue soulignés dans l'un des documents 1,2,3,4 ou 5 au choix. Puis, vous les définirez, les décrirez et les analyserez dans la perspective du travail en classe lors de cette séquence pédagogique. Vous décrirez et présenterez le fonctionnement et les valeurs des faits de langue en contexte et vous démontrerez en quoi ils facilitent l'accès au sens. Vous déterminerez comment et selon quels objectifs les intégrer à la séquence. Vous pourrez enrichir votre démonstration d'éléments relevant du même système et présents dans les autres documents que vous aurez sélectionnés.

Élaboration d'une séquence :

- 1) Vous élaborerez une séquence d'enseignement en langue française à partir de l'axe « Espace privé et espace public » destinée à une classe de Terminale LVB qui pourra s'appuyer sur tout ou partie des supports qui composent le corpus.
- 2) Préalablement, vous dégagerez une problématique qui servira de guide à votre analyse, présentée sous forme de texte rédigé et organisé.
- 3) Vous explicitez le projet final pour cette séquence.
- 4) Vous présenterez, analyserez et mettrez en relation les différents documents que vous aurez sélectionnés. Vous préciserez et justifierez l'ordre dans lequel vous proposeriez ces documents aux élèves pour atteindre les objectifs (culturels, linguistiques et éducatifs) que vous vous êtes fixés. Vous justifierez le choix des documents sélectionnés (en fonction de la thématique, la problématique, le nombre de séances, la pertinence, le niveau de la classe). Vous mentionnerez également de quel document annexe vous vous êtes servi.
- 5) Vous indiquerez les objectifs culturels, communicationnels et linguistiques pouvant être retenus en classe de **Terminale LVB** en relation avec l'axe « Espace privé et espace public » selon le choix des documents que vous aurez opérés au regard des instructions officielles.
- 6) Vous préciserez les stratégies pour développer les compétences et les connaissances des élèves.
- 7) Puis, vous exposerez votre séquence pédagogique selon l'ordre chronologique de la présentation des séances envisagées en classe. Vous préciserez pour chaque séance : les activités prévues, le/s documents sélectionné/s, les devoirs maison.
- 8) Enfin, vous indiquerez quel(s) type(s) d'évaluation(s) vous envisagez pour vous assurer des acquis des élèves tout au long de la séquence.

Documents du corpus

Document n°1 : *vidéo et texte d'introduction à la vidéo*

שילוב נשים בצבא - מדוע חשוב לשמור על מעמד בית המשפט העליון? פסק דין אליס מילר

Texte d'introduction à la vidéo (les faits de langue sont soulignés):

פסק דין בעניין אליס מילר סלל את הדרך לשינוי חברתי והגברת השוויון בין המגדרים. ברוב דעות פסק בית המשפט העליון שאי מתן אפשרות לנשים להתקבל לקורס טיס, אך ורק בגין היותן נשים, הינו אסור ומהווה יחס מפלה ופסול. בג"ץ אליס מילר הוא אחד מפסקי הדין המכוננים שהשפיעו על השיח הנוגע לשוויון מגדרי ומהדהד עד ימינו בכל תחומי החיים. בג"ץ שומר עלינו, האזרחים הקטנים, ואנחנו חייבים לשמור עליו.

Script de la vidéo (les faits de langue sont soulignés):

עזר ויצמן אמר לי: "מיידלע, ראית פעם גבר סורג גרביים? הייתי ילדה בת 17, ורציתי להיות טייסת. הייתי תלמידה מצטיינת, ספורטאית מעולה, למה שאני לא אוכל ללכת לקורס טיס? אבל כמה שלא ניסיתי, נתקלתי רק ב"לא, לא ולא". חיל האוויר אמרו לי להפסיק לשלוח מכתבים. חברי כנסת, ויצרתי קשר עם כל ה-120, אמרו לי: "צודקת, אבל אין מה לעשות". וזו באמת הייתה ההרגשה, שאין יותר לאן לפנות. שאין מה לעשות.

אבל בכל זאת היה מוצא אחרון. ותודה לאל שהוא קיים. החלטתי לעתור לבג"ץ. בג"ץ הוא המקום שבו האזרח הכי קטן, כמוני, יכול לבוא ולהגיד: "אני לא מסכימה". יש פה עוול שצריך לתקן, ושבאמת יתייחסו אליו. הבג"ץ היה חוויה בלתי נשכחת. זה לקח שנתיים ואז פרצנו את הדרך – לטייסות, לחובלות, ללוחמות. זו הייתה אבן דרך היסטורית לכל מה שקשור לזכויות נשים בישראל. לי אישית הבג"ץ הזה מאוד משמעותי גם כאימא. זו דוגמה לבנות הקטנות שלי, שמוכיחה שאם נתקלים באי צדק וכל הדלתות כבר נטרקו, יש לאן לפנות. בג"ץ שומר עלינו, האזרחים הקטנים, ואנחנו חייבים לשמור עליו.

שילוב נשים בצבא - מדוע חשוב לשמור על מעמד בית המשפט העליון? פסק דין אליס מילר, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 22.11.2018

<https://www.youtube.com/watch?v=UNMHRx8K24c>

עדות הלוחמת: "הצבא משלם מחיר מבצעי על שילוב בנות בלחימה"

קרן שמענוביץ', ששירתה ביחידת חילוץ והצלה, בריאיון ל"מידה": "רוב הבנות לא נשארות לוחמות. אי אפשר להתכחש לביולוגיה בשם אג'נדה".

[...]

שמענוביץ', בת 21 מירושלים, השתחררה לפני כחצי שנה מצה"ל בתום שלוש שנים מפרכות ומאתגרות כלוחמת בחילוץ והצלה של פיקוד העורף, יחידה מעורבת בה משרתים ביחד בנים ובנות. בריאיון מיוחד ל"מידה" מספקת שמענוביץ' עדות ממקור ראשון לחייה של לוחמת בצה"ל. היא מספרת על הגאווה והסיפוק בהגשמת חלומה אך גם על המשברים, כאבי הגב והברכיים, היחסים המורכבים בין בנים לבנות קרביים וכן, גם על מכונת יחסי הציבור שמפעיל צה"ל כדי למשוך בנות נוספות ללחימה, לעתים תוך הקרבת השיקולים המבצעיים.

"תמיד רציתי להיות לוחמת", היא אומרת. "לפני הגיוס חשבתי ללכת לקרקל או לגדוד מעורב אחר אבל אז פגשתי נציגים של חילוץ והצלה. אני אוהבת טיולים ושטח ומיד אמרתי לעצמי שזו היחידה שאני רוצה לשרת בה".

[...]

להבין את המגבלות

שמענוביץ' התגיסה בסוף 2014 והיא מהווה חלק מגל של צעירות ישראליות הנוהרות בהמוניהן לתפקידי לחימה בצה"ל. אם בשנת 2005 שירתו רק 435 נשים כלוחמות, בשנת 2016 מדובר כבר על למעלה מ-2,000 בנות בשירות קרבי – זינוק של כ-400% בעשור. המוטיבציה נוסקת בהתאם וכ-40% מהצעירות לפני גיוס הביעו רצון להיות לוחמות. מנגד הנכונות של בנים לשרת כלוחמים מצויה בשפל וירדה לאחרונה אל מתחת ל-67% – הנתון הנמוך ביותר מזה כעשור.

[...]

איפה ההבדל בין גברים לנשים מתחדד?

"שילוב בנות בפעילות מבצעית במקומות אינטנסיביים [...], ובתפקידים שנדרש בהם כוח גברי משמעותי, זה מעשה מטופש שפוגע גם בבנות וגם בצבא שמשלם מחיר מבצעי וכלכלי".

[...]

חברות כנסת המתהדרות במשנה פמיניסטית לא יאהבו לשמוע את מה שיש לך לומר.

"אי אפשר להתכחש לביולוגיה רק כי היא מפריעה לאג'נדה של מישהי זו או אחרת. זה מצוין שהצבא משלב נשים בלחימה ובכלל שנים בעולם ובישראל בפרט רשמו קפיצת מדרגה אדירה במעמדן. מצד שני חלק מההתקדמות זה גם להבין את המגבלות שלנו כנשים. תמתחי את הגבולות שלך, תשאפי למצינות, הכל טוב. אבל גם תביני שבתור אישה יש לך מגבלות פיזיות שלא תלויית בך".

מורידים את הרף

שמענוביץ' לוקחת נשימה ארוכה לפני שהיא שוטחת בפנינו את מסלול ההכשרה שהיא ובנות אחרות ביחידה עברו כדי להיות לוחמות. לדבריה, הצבא כושל במשימתו להכין אותן לשירות מבצעי אמיתי בשטח: "בהכשרה נותנים לנו תנאי לוקסוס. בבוחן מסלול למשל שמים לבנות ספסל כדי לעבור את הקיר, אפילו לא מאתגרים אותנו שננסה לעבור בלי הספסל", מספרת בגילוי לב. "בבר-אור ובבוחן מסלול מוסיפים לבנות 4-5 דקות לעומת הבנים. זה המון, בערך שליש תוספת זמן. עברתי את הבוחן מסלול בהליכה, בלי שהייתי צריכה גם לטפס על חבל. במסעות אנחנו הולכות פחות מהבנים ועדיין רוב הבנות בכלל לא יצאו למסע כומתה (22 קילומטר + 4 קילומטרים אלונקה)".

למה הן לא יצאו?

"הן סבלו משברי מאמץ, כאבי גב וברכיים".

לפי שמעונוביץ', ההקלות המשמעותיות להן זכו הלוחמות פגעו בסופו של דבר בכשירות המבצעית של היחידה כולה: "כשאת מגיעה לפעילות מבצעית אין לך תוספת זמן ואין לך ספסלי עזר. אם יש קיר – צריך לעבור אותו; אם יש עלייה – צריך לטפס אותה מהר; אם עוברים בין בתים בכפר עוין – צריך לרוץ ביניהם מהר. את ב"ריל טיים" וצריך לעמוד בקצב של הבנים. אנחנו נמצאים באזור עוין ואי אפשר להשאיר בחורה מאחור. אז מה קורה בפועל? בחורה שלא עומדת בקצב ההליכה מעכבת את הכוח. ככה מורידים את הרף גם לבנים ופוגעים בכשירות המבצעית. זה מסוכן".

יגידו לך שגם בנים קופאים לעתים במהלך קרב, דוגמת חטיפת גלעד שליט.

"הכל טוב ויפה ואפשר לספר סיפורים, אבל אין בכלל מה להשוות. המציאות היא שבדודות הבנות שיכולות לעמוד במאמץ הפיזי שכרוך בפעילות מבצעית [...] כן, יש בנים שוקיטים ויש בנות שירות הרבה יותר טוב מבנים במטווח אבל בשטח בחורות לא מסוגלות לרוץ 500 מטר ולירות מדויק. אולי אחת-שתיים כן אבל אלו היוצאות מן הכלל. בנים באופן כללי כן יכולים. לא צריך להסתיר את זה שאנחנו שונות".

[...]

העיקר זה הסטטיסטיקה

שמעונוביץ' הייתה היחידה בפלוגה שלה שהשלימה שלוש שנות שירות מלאות כלוחמת מן המניין. בפלוגה המקבילה סיימו שלוש בנות את שירותן כקרביות. בסך הכל מבין כ-20 בנות שהחלו עם שמעונוביץ' את הטימונות הקרבית, 80% לא תפקדו כלוחמות בפועל: "על הנייר הרבה בנות מסיימות שלוש שנים בהגדרה של 'לוחמות', אבל בפועל הן לא עסקו בלחימה". היא מגלה ומספרת שבמהלך שירותה סירבה לצאת לקורס מפקדות על מנת להישאר כלוחמת מבצעית.

[...]

איך בכל זאת הצלחת להשלים את שלוש השנים כלוחמת?

"הרבה משככי כאבים".

[...]

שמעונוביץ' מספרת גם על מקרים של בנות שביקשו לעזוב את היחידה, אך הצבא סירב לבקשתן. "הייתה אחת למשל שלאורך חודשים ארוכים ממש התחננה שישחררו אותה. הבדדות שנשארות סובלות מכאבי גב וברכיים ברמה שהן פשוט לא מסוגלות לצאת לפעילויות. לצערי במקום להתמודד עם המציאות צה"ל משחק בנתונים ומייפה אותם כדי למכור לציבור שכל הסיפור של בנות לוחמות עובר חלק".

[...]

"הבנות מתגייסות מורעלות"

שמעונוביץ' נהנית מהחודשים הראשונים באזרחות ומנצלת את תקופת השחרור לצורך רגיעה ומנוחה. "אני בהחלט צריכה לנוח", היא אומרת בחיור, ומשחזרת את הכאבים הפיזיים במהלך השירות. "הייתי רוב השירות על איבופן (משכך כאבים). בחורות לא מותאמות לשאת וסט קרמי ששוקל 12 קילו. זה לא אני אומרת, זה הברכיים והגב".

יש גם המון בנים קרביים שסובלים מפציעות בגלל השירות הצבאי שלהם.

"ברור, אבל אחוז הפורשים מלחימה ביחידות חי"ר רגילות לא מתקרב לאחוזי הפרישה של הבנות אצלנו. יש לזה סיבה טובה, מבנה הגוף שלנו שונה".

סיפרו לכן בתחילת השירות על הסיכונים הגופניים?

"לא ממש. [...] אף בת לא מתגייסת במחשבה שהיא שווה לבנים מבחינה פיזיולוגית, אבל לא חשבנו שהפער כזה גדול".

בנות מתגייסות עם מוטיבציה גבוהה?

"מאוד, מתגייסות מורעלות. רוצות להוכיח לבנים שהן שוות להם. אחרי זמן מאוד קצר המציאות עושה את שלה ובנות מתחילות לנשור".

[...]

היית ממליצה לצעירה לפני גיוס להיות לוחמת?

"הייתי אומרת לה לבחור היטב לאן ללכת. הצבא צריך לוחמות ויש לבחורות איך לתרום, אבל שתשים לב לא לסכן את עצמה כדי לנסות להשיג יעד שהוא בלתי ניתן להשגה".

"הייתי מתגייסת שוב לקרבי"

לסיכום מודה שמעונוביץ' כי לו הייתה חוזרת שלוש שנים אחורה היא הייתה מתגייסת שוב לשירות קרבי. "בסופו של דבר נהייתי מהשירות שלי ואני בטוחה שהוא יתרום לי המון. מה שכן הייתי עושה בחירות אחרות בשירות עצמו, ובעיקר מקבלת את המגבלות הפיזיות המובנות שלי כאישה לפני שהייתי מגיעה למצב שהכאבים היו בלתי נסבלים. לא הייתי דוחפת את עצמי מעבר לגבול היכולת שלי".

גלעד צוויק, עדות הלוחמת: "הצבא משלם מחיר מבצעי על שילוב בנות בלחימה", אתר מידה, 05.06.2018

<https://mida.org.il/2018/06/05/עדות-הלוחמת-הצבא-משלם-מחיר-מבצעי-על-שי>

Document n°3 : *Extrait de roman* (les faits de langue sont soulignés)

מתוך: **מלכת היופי של ירושלים**

חודשיים לאחר הפיצוץ הראשון בבניין ה"פלסטיין פוסט" בפברואר 1948, אירע פיצוץ נוסף. מכונית צבאית בריטית התפוצצה באמצע רחוב בן יהודה, שני בתים נהרסו עד היסוד, בתים אחרים קרסו. רוזה המבוהלת אסרה על לונה לצאת לעבודה, ועל רחליקה ובקי לצאת לבית הספר. הפעם נאלץ גבריאל להסכים עמה, גם הוא חרד לבנות. אין לדעת איפה יהיה הפיצוץ הבא, הרהר בינו לבינו, הבנות יכולות ללכת ברחוב ופתאום חס וחלילה ייפול עליהן בית. יותר טוב יישבו בבית כמה ימים, עד שהמצב יתבהר.

לונה מחתה בקולי קולות, אך בתוך תוכה פנימה פחדה גם היא לצאת לרחוב בתקופה מסוכנת שכזאת. בקי פחדה פחד מוות מהפיצוצים והעדיפה להישאר בבית עם אמה ואחיותיה. אבל רחליקה, מרגע שיצא אביה אל החנות, היא כבר הייתה בת חמש-עשרה וביחד עם חבריה לגימנסיה רחביה גויסה להגנה. הם חולקו לקבוצות, למדו תרגילי קפא"פ וקשירת חבלים ואפילו למדו להשתמש בנשק. היא רצה את המרחק הקצר בין ביתה לגימנסיה, שם כבר המתינו לה חבריה שהתאספו במקום מוסכם מראש. אחרי שהתארגנו בקבוצות וקיבלו הוראות מהמדריכים, רצו כל הדרך לאזור הפיצוץ ברחוב בן יהודה. תפקידם של רחליקה וחבריה, שאותו תרגלו לא פעם בעבר, היה ליצור שרשרת חיה ולמנוע מסקרנים להפריע בפניו הפצועים. רוזה וגבריאל לא ידעו דבר על חייה הסודיים של רחליקה. השותפה היחידה לסודה הייתה לונה. "גם את צריכה להצטרף להגנה", אמרה רחליקה, "אנחנו צריכים לגרש מפה את האנגלים כדי שתהיה לנו מדינה משלנו".

"תדברי בלחש, אם אבא ישמע אותך זה הסוף שלך, את יודעת מה הוא חושב על דוד אפרים?"
"זה לא אותו דבר!" מחתה רחליקה, "דוד אפרים בלח" ואני בהגנה".

"תפסיקי לקשקש בקומקום! מה את צריכה להיות בהגנה? יש עכשיו אלף בחורים שחזרו מהצבא הבריטי והם מסתובבים פה לידנו מתחת לאף, אנחנו צריכות למצוא בחור, את ואני, ולהתחתן".
"מה פתאום להתחתן? כשאני אסיים את הלימודים אני אתגייס לפלמ"ח כמו הבחורים".
"איזה פלמ"ח בראש שלך? מי ייתן לך להיות בפלמ"ח? עד שלא תתחתני לא תוכלי לעזוב את הבית, ככה זה במשפחת ארמוזה, את הבית עוזבים רק עם חתן".

"אני רוצה להיות חלק מהמאבק, איך את לא מבינה אותי?"

"מה יש פה להבין? בחורות לא נלחמות. בחורות מחכות לבחורים שחזרו מהצבא הבריטי ומתחתנות איתם".
"אוף לונה, אני לא יכולה לשמוע אותך, האדמה בוערת, כל ההיסטוריה של עם ישראל מונחת על כף המאזניים ואת מדברת על חתונות".

"וואי דה מי סולה, איזה מילים! אני לא מבינה בהיסטוריה שמונחת על כף המאזניים, אבל אני מבינה בבני אדם, ואצל בני אדם אישה היא אישה וגבר זה גבר ולא משנה אם זה בזמן מלחמה או שלום".
"אוף איתך!" התרגזה רחליקה, "את, כל מה שמעניין אותך זה בילויים, בגדים יפים ואודם על השפתיים, את בחורה שטותית".

"בגלל שאני אוהבת להתלבש יפה אני שטותית? מה את רוצה, שאני אהיה צ'פצ'ולָה כמוך? שאני אתלבש כמו חורנית? את כמו בחור, את, איזה גבר יתאהב בך? תמשיכי ללבוש מכנסי חאקי וחולצה רוסית ולא תמצאי לא בחור ולא בטיח!"

"אי אפשר לדבר איתך. אני אומרת לך מה החלום שלי ואת לועגת לי. מהיום והלאה אני לא מספרת לך שום דבר!" אמרה רחליקה ויצאה מהבית בטריקת דלת.

שרית ישי לוי, מלכת היופי של ירושלים, הוצאת מודן, 2014, עמ' 206-207

Document N°4 : *script de vidéo* (les faits de langue sont soulignés)

חמש נשים מסיימות את קורס הטיס

בימים אלה של אפליה מכוערת נגד נשים אלה חדשות משמחות: מספר שיא של נשים סיימו היום את קורס הטיס של חיל האוויר, חמש במספר. הכתבה של תמיר סטיינמן.

חשיפת כנפיים חגיגית בבסיס חצרים היום. דרגות קצונה הוענקו לבוגרי קורס טיס מספר 163, בהם חמש בנות שסיימו בהצלחה את הקורס המפרך. אחת מבוגרות הקורס היא שקד בת 23 משהם, שכאן מובילה את החבורה, שבניגוד לסבתא שלה שחלמה להיות טייסת, היא בכלל רצתה להיות זמרת.

שקד: "זה מרגש. כיף שסוף סוף נגמר, למרות שרק מתחילה הדרך".
סבתא אסתר: "בכיתה ח' כתבתי חיבור שאני רוצה להיות, טייסת זה היה... צחקו. והנה זה לא מצחיק. הנה הגענו. חלף דור והגענו".

בימים שבהם המדינה סוערת בגלל הדרת נשים במרחבים הציבוריים מסיימות את הקורס מספר שיא של בנות. בני המשפחה של שקד רואים בהצלחה שלה תשובה הולמת לתופעת ההדרה.

"ההוכחה היא שנשים מסוגלות לכול, ולא יחזרו אותנו לאחור, לא ייסוגו אותנו לאחור".
שקד: "לא חשוב מאיפה עלית, או מה שעשית, או כל דבר אחר. אתה פשוט יכול להגיע הכי גבוה אם אתה רוצה".

תמיר סטיינמן: "גם אם אתה אישה?"

שקד: "הכל, גם אם אתה גבר וגם אם אתה אישה".

החדשות, ערוץ N12, 29.12.2011

<https://www.youtube.com/watch?v=7i1zysrVRNU>

תת-אלוף במיל" קהלני על נשים בשריון: "תפקיד האישה להביא ילדים"

אביגדור קהלני, ששימש בעבר מפקד חטיבה 7, אמר כי שילוב נשים בחיל השריון יהיה טעות. לדבריו, "אחרי טראומת מלחמה, אישה תהיה אחרת לגמרי. היא תאבד את הרגש האימהי". הוא הדגיש: "אין שום סיבה בעולם לקחת נשים להיות טנקיסטיות".

תת-אלוף במיל" אביגדור קהלני התייחס היום לסוגיית שילוב נשים בחיל השריון ואמר כי מדובר בטעות. "תפקידה של האישה הוא להיות אימא ולהביא ילדים לעולם", אמר קהלני בריאיון לעיתונאי קלמן ליבסקינד בתחנת הרדיו גלי ישראל. לדבריו, "אחרי טראומת מלחמה אישה תהיה אחרת לגמרי. היא תאבד את אותו הרגש האימהי". קהלני הדגיש: "אין שום סיבה בעולם לקחת נשים להיות טנקיסטיות או להסתער בשדה הקרב עם סכין בשיניים."

קהלני, ששימש מפקד חטיבה 7 בשריון בעברו, הבהיר היום כי הוא אמנם בעד שילוב נשים בצה"ל, אך שם את הקו "בכל מה שמצריך ללחוץ על ההדק ולהרוג בן אדם". לטענתו, דברים אלו גברים צריכים לעשות. "אני בעד נשים, הן יכולות לעשות יותר מאיתנו. אבל לחזור משדה הקרב ולעבור את הטראומות האלו, וללדת אחר כך, היא לא תוכל להיות אותו דבר". הוא סיפר כי כשנפצע הדבר הראשון שצעק היה "אימא". "אימא יש רק אחת, ובחורה שתצא ממלחמה היא תצא שונה לגמרי בתכלית מבחינת הפגיעה הנפשית שתהיה לה. אני רק חושב על לראות נשים פצועות כמו שחזרו לוחמי", תהה.

בשבוע שעבר פורסם ב"הארץ" כי צה"ל בוחן מחדש את האפשרות לאפשר לנשים שיהיו מעוניינות בכך לשרת כלוחמות בשריון. קצין בכיר באגף כוח אדם בצה"ל אמר ל"הארץ" כי "יש גורמים שחושבים שאי אפשר לעשות את זה, אבל אני מתרשם שהרמטכ"ל רציני בעניין הזה (של בחינת האפשרות). אם אישה נכנסת לטנק, וזה קורה בכל העולם - זה יכול לקרות גם פה."

מערכת וואלה! חדשות, <https://news.walla.co.il/item/3015270>, 21/11/2016

"אחת העותרות לבג"ץ: "אין הבדל בין המסלול שעברתי לזה שעברו הגברים"

בג"ץ דן היום בעתירתן של ארבע צעירות, הדורשות מצה"ל לאפשר להן להשתתף בגיבושים ליחידות מיוחדות כמו סיירת מטכ"ל, שייטת 13, סיירת גולני, צנחנים ודובדבן.

היום (שני) נערך בבג"ץ דיון בעתירה של ארבע צעירות המיועדות לשירות ביטחון ומבקשות שצה"ל יאפשר להן לעבור מבדקים ולהשתתף בגיבושים ליחידות שדה מיוחדות כגון סיירת מטכ"ל, שייטת 13, סיירת גולני, צנחנים ודובדבן.

ארבע העותרות - מיקה קליגר, מור לידאני, גלי נשרי ועמר סריה - מבקשות לעבור את המבדקים באופן שוויוני, בדומה לגברים. בעתירה, שהוגשה באמצעות משרד עורכי הדין ויינברגר וברטנל, ביקשו הצעירות ששר הביטחון והרמטכ"ל ינמקו "מדוע תפקידי הלוחמה ביחידות המובחרות סגורים באופן קטגורי בפני נשים, עניין פסול העומד בניגוד לעקרון שוויון ההזדמנויות ובניגוד לחוק."

בתשובתה לבג"ץ טענה המדינה בשם משרד הביטחון והרמטכ"ל כי דינה של העתירה הוא להידחות על הסף [...] הסיבה לכך היא החלטת הרמטכ"ל כוכבי מיולי האחרון, על הקמת צוות מקצועי אשר [...] יבחן לעומק את נושא שילובן של נשים בתפקידי לחימה, שעד כה לא שולבו בהם בצה"ל [...] עבודת הצוות אינה צפויה להסתיים לפני מועד גיוסן של העותרות, בחודש מרץ 2021. [...] צוותי המשנה בוחנים ארבעה נושאים מרכזיים: היבטים פיזיולוגיים, ניתוח תפקידי לוחמה ומאפייניהם, היבטי משאבי אנוש והיבטים הנוגעים לפעילות מסגרות לחימה מעורבות.

לדיון משמעות מיוחדת מאחר ששופטי ההרכב יבחנו אם לקבל החלטה שתאפשר את פתיחת התפקידים הנוספים ללוחמה בצה"ל בפני נשים או שטרם בשלה לכך העת.

אחת החיילות אמרה בראיון בגל"צ: "אני רוצה עדיין להיות לוחמת ומגיע לי, כמו חבריי, לעבור את המיון ליחידות המיוחדות האלה. כמו שמגיע להם מגיע לי, אין הבדל בין המסלול שעברתי לזה שהם עברו. אם אהיה מספיק טובה, שיתנו לי לשרת ביחידות האלה כלוחמת."

בתחילת הדיון אמרו השופטים חיות, מזוז ווילנר בתשובה להזכרת מקרה הטייסת אליס מילר, כי השאלה היא עקרונית ולא פרטנית. [...] "יש 85 אחוזים מתפקידי הלוחמה שפתוחים לנשים. אפשר לטעון שזה לא מספיק, גם הצבא לא חולק על זה."

נשיאת בית המשפט העליון, אסתר חיות אמרה בעניין: "יש מכנה משותף לכל היחידות האלה, שלא מאפשרים לבנות – הן יחידות של לוחמה מסתערת להבדיל מהגנתית. יש שאלה: סעיף 16א, קובע קודם את העיקרון של השוויון. זו נקודת המוצא. ויש את החריג, אופיו ומהותו. [...]"

מתן וסרמן, אחת העותרות לבג"ץ: "אין הבדל בין המסלול שעברתי לזה שעברו הגברים", מעריב, 09.11.2020

<https://www.maariv.co.il/news/military/Article-800948>

Documents iconographiques

Document iconographique N° 1

רינה לוינסון (נולדה ב-1927) הייתה אחת משלוש הטייסות הראשונות בחיל-האוויר

הטייסת רינה לוינסון, 1955, צילום: אילן ברונר, לשכת העיתונות הממשלתית
Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/23/Rina_Levinson.jpg

Document iconographique N° 2

כרזה לגיוס נשים, 1948

Source: <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4774144,00.html>

Document iconographique N° 3

בוגרות קורס הטיס, מחזור יוני 2020, אתר צה"ל

Source : <https://www.idf.il>

Document iconographique N° 4

לוחמות בצה"ל, 06.03.2017, אתר צה"ל

Documents annexes

Document annexe N° 1

מתוך הכרזת העצמאות של מדינת ישראל (14 במאי 1948)

מדינת ישראל [...] תקיים שיוון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות [...]

אתר הכנסת, 13/5/2020

<https://main.knesset.gov.il/About/Occasion/Pages/IndDeclaration.aspx>

Document annexe N° 2

נקודות ציון בשירות נשים בצה"ל

1949 – נחקק חוק שירות הביטחון הקובע חובת שירות לנשים. בעת חקיקת החוק עמדה תקופת השירות על 30 חודשים לגברים ועל 18 חודשים לנשים, ונקבע שנשים יוכלו לבקש שחרור מהצבא מטעמי דת או מצפון.

1952 - נקבעת רשימת תפקידים – 25 במספר - הפתוחים לפני נשים במסגרת תקנות שירות הביטחון. לצד הרשימה נקבע בתקנות כי נשים יוכלו להתנדב מרצונן לשירות בתפקידים נוספים.

1987 – מבוטלות שלוש ההגבלות הקבועות בחוק שירות הביטחון על שירות נשים ולפיהן נשים לא תשרתנה בתפקידי לחימה, במקצועות שתנאי השירות בהם אינם מתאימים לנשים, ובתפקידים שדורשים כוח פיזי.

1995 – בג"ץ אליס מילר. בית המשפט קובע שנשים זכאיות לשוויון הזדמנויות פורמלי ומהותי בשירותן הצבאי וכי מדיניות הצבא הסוגרת לפנייהן תפקידי טיס פסולה.

1998 – בקורס טיס מסיימת הבוגרת הראשונה – נווטת הקרב שרי.

2000 – מתקבל תיקון לחוק שירות הביטחון הקובע כי לכל אישה זכות שווה לזכותו של גבר למלא תפקיד כלשהו בשירות הצבאי, אלא אם הדבר מתחייב ממהותו ומאופיו של התפקיד.

2000 – בקורס חובלים מסיימת הבוגרת הראשונה – אורה פלד.

2001 – חיל הנשים מבוטל.

2004 – מוקם גדוד קרקל ראשון.

2007 – מתפרסם דו"ח ועדת שגב. הדו"ח קובע בין היתר את עקרון שיבוץ על פי "האדם הנכון במקום הנכון" וכי לא יהיו תפקידים או מערכים הסגורים קטגורית לנשים או לגברים.

2011 – מתמנה האלופה הראשונה – אורנה ברביבאי היא ראשת אכ"א.

2014 – מתמנה מ"פ ראשונה בקורס קציני חי"ר – אור בן יהודה.

2016 – השם "יועצת הרמטכ"ל לענייני נשים" (יוה"ל"ן) משונה ל"יועצת הרמטכ"ל לענייני מגדר" (יוה"ל"ם).

2017 – פקודת השירות המשותף מעודכנת באופן סופי.

2018 – לראשונה ממונה מפקדת טייסת.

2020 – ארבע צעירות עותרות לבג"ץ במטרה לעבור באופן שוויוני את המבדקים ליחידות מיוחדות שעדיין סגורים בפני נשים.¹

מתוך: עידית שפרן גיטלמן, שירות נשים בצה"ל: בין צבא העם לשוויון מגדרי, פרלמנט (כתב עת דיגיטלי), גליון 81, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 16.04.2018

<https://www.idi.org.il/parliaments/22242/22247>

¹ הטבלה פורסמה ב-2018. עתירתן של ארבע הצעירות לבג"צ ב-2020 מהווה נקודת ציון נוספת בשירות נשים בצה"ל.

Document annexe N° 3

בג"ץ – בית המשפט הגבוה לצדק

בית המשפט הגבוה לצדק הוא אחד המוסדות החשובים ביותר בדמוקרטיה הישראלית. במדינה הדמוקרטית המודרנית גדל היקף הפעילות של רשויות השלטון, ובמגעים הרבים בין לבין האזרחים נוצרים לא אחת עימותים ומחלוקות. אם המחלוקת היא בנושא שבו יש חוק מפורש, יפנה האזרח אל בית המשפט בתביעה נגד המדינה. אולם כאשר אין העניין בסמכותו של בית משפט או בית דין כלשהו, יעתור האזרח לבית המשפט הגבוה לצדק. החוק מסר לבית המשפט הגבוה לצדק (בג"ץ) סמכויות נרחבות, שמטרתן לתת סעד משפטי לאדם או לגוף המבקש להתגונן מפני רשות כלשהי מרשויות השלטון - כאשר זאת פעלה שלא במסגרת סמכותה על פי חוק. בכך פועל בג"ץ כגורם המבטיח את שלטון החוק ומגן על זכויות האזרח מפני השלטון.

בסמכותו של בג"ץ להוציא צווים נגד רשויות המדינה ונגד כל מי שממלא תפקיד ציבורי על פי דין. מי פונה לבג"ץ? פונה לבג"ץ אזרח שנפגע מפעולת רשות שלטונית או עותר המצביע על פגיעה באינטרס של קבוצה. העותר חייב למסור לבית המשפט את כל העובדות הידועות לו הנוגעות לנושא עתירתו. הדיון בבג"ץ הוא מקיף, יסודי ומעמיק, לאחר סיומו השופטים מתכנסים ומחליטים אם להיענות לעתירה או לדחותה. החלטתם אינה ניתנת לערעור.

ניסן נוה, אזרחות – האתגר: פרקי אזרחות לחטיבה העליונה, ידע עם ומדינה, 2001

<https://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=8311>

Document annexe N° 4

1995 - בג"ץ אליס מילר

שינוי משפטי, חברתי וצבאי המשולב יחדיו בתוצאתה של פסיקה אחת ויחידה של בית משפט הוא אירוע נדיר בהיסטוריה של כל שיטה משפטית, וכך גם בזו שלנו; ובכל זאת, היה זה בשנת 1995 שפסק דין כזה ניתן, בבג"ץ 4541/94 אליס מילר נגד שר הביטחון. פסק הדין תרם לשינוי ערכי ותרבותי של ממש בנגישותן של נשים לתפקידים במערכי הלחימה בצה"ל ובמעמדן בכלל.

רקע עובדתי

אליס מילר, ילידת 1972, נולדה בדרום אפריקה. כשהייתה בת שש עלתה משפחתה לישראל והתיישבה בהוד השרון. בתיכון, החליטה אליס כי תהפוך לאסטרונואטית. כששלחה מכתב לנאס"א, השיבו לה שדרישת הקדם היא 1,000 שעות טיסה בחיל האוויר. במטרה להגשים את חלומה, בחרה אליס מילר להתגייס לצבא במסגרת תכנית העתודה האקדמית, נרשמה ללימודי תואר ראשון באווירונאוטיקה בטכניון, ובמקביל הוציאה רישיון-טיס אזרחי. עוד במהלך לימודי העתודה, למעלה משנה לפני מועד חזרתה לשירות, ביקשה מילר לקבל זימון למיוני קורס טיס. בקשתה נדחתה ע"י מדור העתודה בצה"ל, בטענה שעל פי הוראות הפיקוד העליון "אין לשלב נשים במקצועות הלחימה".

מילר ערערה על ההחלטה וזומנה לפגישה עם מפקד חיל האוויר. גם לאחר פגישה זו נותרה עמדת צה"ל על כנה. במקביל החלה הפרשה לעלות לכותרות, וזאת גם בעקבות פרסום הדברים שאמר למילר נשיא המדינה דאז ומפקד חיל האוויר לשעבר, עזר ויצמן: "תשמעי מיידלע, את ראית פעם גבר סורג גרביים? ראית

פעם אישה כירורגית או מנצחת על תזמורת? נשים לא מסוגלות לעמוד בלחצים הדרושים מטייסי קרב".
בשנת 1994, עתרה אליס מילר לבג"ץ, בסיוע האגודה לזכויות האזרח ושדולת הנשים.

ההליך המשפטי

בעתירתה לבג"ץ, טענה אליס מילר כי עמדת צה"ל המבוססת על מדיניות פסילה כוללנית של נשים למקצוע הטיס בצבא, היא עמדה מפלה שפוגעת בזכות היסוד לשוויון. בעתירה נטען כי מדיניות הצבא חוסמת בפני הנשים בצה"ל את הסיכוי להתקדם לתפקידים בכירים בחיל האוויר, ובפועל גם שוללת את ההזדמנות השווה לעבוד ולמצות את כישוריה כטייסת אזרחית.

עמדת צה"ל התבססה על ההבחנה שמבחין החוק בין נשים לבין גברים. חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], תשמ"ו-1986, המסדיר את חובת השירות בצה"ל, קובע דין שונה לנשים ולגברים בדבר היקף חובת השירות. על רקע הבחנה זו, טען צה"ל כי תנאי השירות של נשים כפי שהוכתבו בחוק, משליכים על אופי שירותן, הן בכוחות הסדירים והן בכוחות המילואים. הטענה המרכזית הייתה כי בשל השוני במאפיינים הרלבנטיים בין גברים לבין נשים, עקרון השוויון אינו מופר. עוד נטען, כי המדיניות מבוססת על שיקולים כלכליים. בהכשרת הטייסים, כך נטען, מושקעים משאבים אדירים, וזאת מתוך הבנה כי טייס ישרת 7 שנים לפחות, נוסף על ימי מילואים רבים. נטען גם כי אם נשים תתנדבנה לשירות כזה, הן יוכלו להפסיק את שירותן בנקל באמצעות הפטור משירות מילואים עקב הריון ולידה.

ברוב של שלושה שופטים אל מול שני שופטי מיעוט, קיבל בג"ץ את העתירה בקובעו כי שלילת האפשרות מנשים להתקבל לקורס טיס, אך ורק בשל היותן נשים, היא אסורה ומהווה אפליה פסולה. בפסק הדין נכתב כי ההבחנה בחוק שירות ביטחון בין גברים לבין נשים, אין משמעה שבין שני המינים מתקיימת שונות שהיא רלבנטית, המצדיקה את פסילתן המוחלטת של כל החיילות למילוי תפקידים כאלה ואחרים; לכן, "בהיעדר ראיה לסתור בלשון החוק או בתכליתו, יש להעמיד את החוק בחזקתו הפרשנית כי הוא מתיישב עם כיבוד הזכות לשוויון בין המינים ואף מכוון להגשימה".

בהתאם לכך, חייב בג"ץ את רשויות הצבא לזמן את אליס מילר למבדקי ההתאמה לקורס הטיס. אליס מילר אמנם לא צלחה את המבדקים ובסופו של יום לא התקבלה לקורס הטיס; ואולם, נחישותה סללה את הדרך בפני אלפי נשים לשרת בתפקידים שלא היו פתוחים בפניהן קודם לכן, לרבות טייסות בחיל האוויר.

פסק הדין הוביל לבסוף גם לשינוי חקיקה, בדמות תיקון לחוק שירות ביטחון, אשר נוסחו גובש בסיוע הפרקליטות הצבאית, ושעיקרו הוספת סעיף 16א, שעניינו השוויון בשירות. סעיף זה קובע כי לאישה תהא זכות שווה לזכותו של גבר למלא כל תפקיד בצה"ל, אלא אם הדבר אינו מתאפשר מפאת מהותו ואופיו של התפקיד.

מאז פסק הדין בעניין אליס מילר מספר התפקידים הפתוחים בפני מתגייסות לצה"ל הולך וגדל באופן מתמיד. שאלות הקשורות בשירות נשים בצה"ל ובשוויון בין המינים בשירות הצבאי ממשיכות להעסיק את צה"ל, ובוודאי ימשיכו להעסיק עוד שנים רבות.

אבשלום כהן, 1995 – בג"ץ אליס מילר, אתר צה"ל, 2008

<https://www.idf.il/media/31492/1995-%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%A1-%D7%9E%D7%99%D7%9C%D7%A8-%D7%90%D7%91%D7%A9%D7%9C%D7%95%D7%9D-%D7%9B%D7%94%D7%9F.pdf>